

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี¹

Participatory Action Research to Conserve Promote and Inherit Local Performance Supanburi Province

ดร. อัญชลี จันทาโก², ดร. วิศนี ศิลตระกูล³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างมีส่วนร่วม ดำเนินการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ สทนากลุ่มและประชุมกับผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี เป็นการละเล่นในวิถีชีวิตคนสุพรรณบุรี มีมากกว่า 100 ปี ปัจจุบันกำลังจะขาดหายไป เนื่องจากขาดการส่งเสริม การสนับสนุนให้มีการแสดงพื้นเมืองจากหน่วยงานท้องถิ่น มีผู้สนใจสืบทอดน้อยลง ผู้รู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการอนุรักษ์ ส่งเสริม สืบทอดการแสดงพื้นเมือง โดยความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ และได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง โดยการปฏิบัติจากหลายฝ่ายคือ จัดให้มีการแสดงพื้นเมืองเพลงอีแซว ในงานเทศกาลประจำปีวัดป่าเลไลยก์ในช่วงงานวันสงกรานต์ และวันลอยกระทง รูปแบบการแสดงมีการบอกเล่าความเป็นมาของเพลงพื้นเมืองสุพรรณบุรี สาธิตเพลงอีแซวจากพ่อเพลง แม่เพลงที่มีชื่อเสียงในสุพรรณบุรี และการแสดงเพลงอีแซว

¹ บทความวิจัย สนับสนุนทุนวิจัย โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

² ผู้เชี่ยวชาญ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้เชี่ยวชาญ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จากนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ของสุพรรณบุรี โดยก่อนการแสดงจัดให้นักเรียนได้รับการฝึกอบรมถ่ายทอดการแสดงพื้นเมืองเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง ผลการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นเมืองเพลงอีแซวโดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เป็นดังนี้ 1) การอนุรักษ์ดำเนินการโดยศิลปินแห่งชาติ “แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์” ศิลปินพื้นบ้านดีเด่น “ครูสุจินต์ ศรีประจันต์” และครูเพลง “แม่สำเนียง ชาวปลายนา” ร่วมกันอนุรักษ์โดยถ่ายทอดการแสดงพื้นเมืองแบบดั้งเดิมให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่สนใจ 2) ส่งเสริมการแสดงพื้นเมืองโดยองค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนให้มีการอบรมถ่ายทอดเพลงพื้นเมืองแก่เยาวชน และ 3) การสืบทอด โดยเยาวชนเรียนรู้จากครูเพลงพื้นเมือง และมีเวทีการแสดงในท้องถิ่นให้ประชาชนได้ชมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การแสดงพื้นเมือง การอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอด

Abstract

This research was an action qualitative research to study problems, needs, and model of conservation, promotion and inherit the local performance of Supanburi province. Qualitative research techniques employed were in-depth interview, focus group discussion and a meeting with local experts, practitioners and those associated with local performance in Supanburi province.

The research findings showed that Supanburi local performances played in people's lives for over 100 years now are missing due to lack of promotion and support with less attention to inherit. The local experts intended to promote, conserve and inherit through the cooperation and active participation of various parties and collectively designed conservation model to promote and inherit the local performances. Many parties held a traditional song, E-Saew (อีแซว), during Wat PaLelai fair Songkran and Loy Krathong festival. The suggested model included telling the story of local songs, demo songs by famous local singers in Supanburi and performed local performances of E-Saew (อีแซว) by students of Supanburi. Before the show the students

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี

were trained by famous local singers to convey the songs. Research activities of local song of E-Saew with collaboration of various organizations were held : 1) Conservation activity was conducted by “Mae Khanjit SripraJan” - a national artist, “Mr. Sujin Sriprajan” and “Mae Samnieng Chaoplayna” - outstanding artists and music teachers. They demoed and transferred the knowledge to interested students of the schools in Suphanburi. 2) The District Administration Office promoted and supported the performances and training of young folk songs 3) Youth were trained by local music teachers to inherit and a platform for people to watch the show was provided to continue the show.

Key word : Local Performance, Conservation Promotion and Inherit

บทนำ

สุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีภูมิปัญญาการแสดงพื้นเมืองอันเกิดขึ้นจากวิถีชีวิต จนเป็นที่นิยมชมชอบยอมรับเป็นเอกลักษณ์ของคนสุพรรณ ดังเช่น การแสดงเพลงอีแซวเพลงฉ่อย เพลงเรือ และอื่นๆ ปัจจุบันการแสดงเพลงพื้นเมืองเหล่านี้กำลังถูกละเลย และขาดหายไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เด็กและเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการแสดงพื้นเมือง หน่วยงานท้องถิ่นไม่ได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง การเชื่อมโยงถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้การแสดงจากผู้รู้ ผู้อาวุโสในท้องถิ่นสู่เยาวชนมีน้อย ทำให้การสืบทอดทางวัฒนธรรมขาดหายไป ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ เห็นคุณค่า และได้มีโอกาสฝึกทักษะการแสดงพื้นเมืองให้สืบทอดคงอยู่ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการแสดงพื้นเมืองจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้ชุมชนและองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมมือดำเนินปฏิบัติการสืบสานวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์แห่งชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. สภาพปัญหาการแสดงพื้นเมือง สุพรรณบุรีและความต้องการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดทางวัฒนธรรม
2. การอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ดังนี้

1. พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมชนที่มีการแสดงพื้นเมือง
2. กรณีตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้รู้ (key informant) คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปินแห่งชาติ ศิลปินพื้นเมืองดีเด่นด้านการแสดงพื้นบ้าน สุพรรณบุรี ผู้จัดงานเทศกาลประจำจังหวัด รวม 4 คน ผู้ปฏิบัติ (casual informant) ประกอบด้วยครูเพลงการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี ครูผู้ควบคุมการแสดงพื้นเมืองในโรงเรียน และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง (general informant) เป็นนักเรียน ผู้ปกครองที่ร่วมแสดงการพื้นเมือง และผู้ชมการแสดงพื้นเมือง
3. เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ประเด็นการสนทนากลุ่ม และประเด็นการประชุม สร้างเครื่องมือโดยคณะผู้วิจัย กำหนดประเด็นคำถามปลายเปิดให้สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นเมืองจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

ภาพการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่มกับผู้รู้ในด้านการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่มและประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นเมือง สุพรรณบุรี สรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการแสดงพื้นเมือง สุพรรณบุรีและความต้องการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดทางวัฒนธรรม

การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี มีมานานกว่าร้อยปี เป็นการแสดงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของชาวสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำนา การค้าขายทางเรือ ในระหว่างการทำกิจกรรมปลูกข้าวร่วมกันในชุมชน จะมีการละเล่นเป็นหมู่คณะ ให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุก ตึกคัก ในระหว่างทำงานร่วมกันทำให้เกิดเพลงพื้นเมืองขึ้นมากมาย เช่น เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต็นกำ เพลงสงฟาง เป็นเพลงที่ละเล่นในช่วงเก็บเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เป็นเพลงที่เล่นกัน ระหว่างค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันทางน้ำ โดยใช้เรือ ค้าขายทางน้ำ เพลงพิชฐาน เป็นเพลงที่ร้องในโบสถ์เพื่ออธิษฐาน ในขณะที่ไปวัดตามประเพณีไทย

สภาพปัญหา ปัจจุบันการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี กำลังจะหายไป จากสาเหตุหลายประการ มีผู้สนใจสืบทอดน้อยลง การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ มีน้อย หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม จัดการแสดงในจังหวัด ไม่เห็นความสำคัญของการแสดงพื้นเมือง ไม่จัดให้การแสดงพื้นเมืองเป็นส่วนหนึ่งในงานเทศกาลประจำปีของจังหวัด หรือเมื่อมีก็ให้เวลาน้อย ในช่วงที่มีผู้ชมน้อย การให้ค่าตอบแทนน้อยมาก การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองสุพรรณบุรี กำลังถูกแทนที่ด้วยการแสดงต่างถิ่นในรูปแบบสมัยใหม่อย่างเช่น การเต้นโคโยตี้ การแสดงดนตรีสากล การประกวดเพลงลูกทุ่ง จึงมีผลทำให้การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี ค่อยๆ หายไป

ในด้านความต้องการ ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้มีการส่งเสริมการแสดงพื้นเมืองในงานเทศกาลของจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างต่อเนื่อง ให้มีการอนุรักษ์โดยครูเพลง พ่อเพลง แม่เพลงที่มีชื่อเสียง แสดงเป็นต้นแบบ และถ่ายทอดการแสดงพื้นเมืองให้กับเยาวชนที่สนใจทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนได้เรียนรู้ และมีเวทีให้แสดง ซึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านงบประมาณ การให้พื้นที่การแสดงในงานเทศกาลของสุพรรณบุรี

2. การอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างมีส่วนร่วม จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดกิจกรรมในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยให้มีการแสดงเพลงอีแซว ในงานเทศกาลสงกรานต์ประจำปีวัดป่าเลไลยก์ ซึ่งมีประชาชนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมากในแต่ละปี การจัดแสดงนี้จัดขึ้นโดยความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ในชุมชนดังนี้

2.1 การส่งเสริมการแสดงพื้นเมือง โดยผู้จัดงานเทศกาลวัดป่าเลไลยก์ จัดให้มีเวทีการแสดงพื้นเมือง สุพรรณบุรี ในวันที่ 7 เมษายน 2557 เวลา 10.00 – 12.00 น. ซึ่งเป็นช่วงก่อนการเทศน์มหาชาติ

2.2 การอนุรักษ์การแสดงพื้นเมือง ช่วงแรกเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี โดยปราชญ์ท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี “นายบุญครอง คันธฐากร” ต่อมาเป็นการแสดงสาธิต การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี โดยศิลปินแห่งชาติ สาขากการแสดงพื้นเมือง “แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์” และ ศิลปินดีเด่นด้านการแสดงพื้นเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี “ครูสุจินต์ ศรีประจันต์” หลังจากนั้นเป็นการแสดงเพลงพื้นเมือง “อีแซว” โดยเยาวชน นักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ที่สนใจร่วมแสดง จำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนวัดวังกุ่ม โรงเรียนบางลี่วิทยา โรงเรียนอนุบาลศรีประจันต์ โรงเรียนบรรหารแจ่มใส 1 โรงเรียนวัดบ้านกล้วย

2.3 การสืบทอดการแสดงพื้นเมือง จัดให้มีการฝึกอบรมนักเรียนที่เข้าร่วมแสดง ให้มีความสามารถในการแสดงเพลงอีแซว และสืบทอดการแสดงให้กับผู้ชมทั่วไปในงานประจำปี โดยครูที่ให้ถ่ายทอดแก่นักเรียน คือ “ครูสุจินต์ ศรีประจันต์” และ “แม่เพลงสำเนียง ชาวปลายนา” จัดอบรมเป็นเวลา 5 วัน วันที่ 24 – 28 มีนาคม 2557 ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี ผู้สนับสนุนด้านสถานที่และองค์การบริหารส่วนตำบล สนามชัย ให้การสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมนักเรียนที่เข้าร่วมแสดง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดการแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี

ภาพศิลปินแห่งชาติและศิลปินดีเด่นพื้นบ้าน บนเวทีการแสดง “เพลงอีแซว” ในงานเทศกาลวัดป่าเลไลย์ 7 เมษายน 2557

ภาพการแสดงเพลงอีแซวของเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ใน งานเทศกาลวัดป่าเลไลย์ 7 เมษายน 2557

ภาพผู้ชมการแสดงพื้นบ้านใน งานเทศกาลวัดป่าเลไลย์ 7 เมษายน 2557

สรุปและอภิปรายผล

การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี เป็นภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดมากกว่าร้อยปี เป็นการแสดงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตคนสุพรรณบุรี จากอาชีพการทำนา ทำสวน การค้าขายริมน้ำ ทำให้มีการละเล่นเพื่อความสนุกสนาน คลายเครียดจากการทำงาน แต่ปัจจุบันกำลังจะหายไปจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากการศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการแสดงพื้นเมือง การสืบทอดจากรุ่น

สู่รุ่นขาดหายไป ชุมชนจึงต้องการให้มีการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการแสดงพื้นเมือง เพลงอีแซวอย่างเป็นทางการ โดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมการแสดงพื้นเมือง เพลงอีแซวโดยศิลปินเพลงพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง ร่วมกับนักเรียนในโรงเรียน เป็นการอนุรักษ์ ถ่ายทอดพื้นเมืองจากครูเพลงสู่เยาวชน ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้พื้นที่จัดแสดงในงาน เทศกาลประจำปีวัดป่าเลไลยก์และสนับสนุนการฝึกอบรมให้กับเยาวชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัยพบว่า การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรี เกิดจากวิถีการดำเนินชีวิต การทำนา เกี่ยวข้าว การค้าขายทางเรือ รวมทั้งการไปวัดทำบุญ ซึ่งเป็นการแสดงที่เกิดจาก ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของชุมชน จนเป็น เอกลักษณ์ของคนสุพรรณบุรีที่น่าชื่นชม และสมควรรักษาไว้สืบต่อไป การแสดงพื้นเมืองสุพรรณบุรีนี้เช่นเดียวกับการแสดงพื้นเมือง ในจังหวัดอื่นๆ ซึ่งมีการร้อง การแสดงต่างๆ เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง การทำงาน เกิดการสังสรรค์ การถ่ายทอดภูมิปัญญาสืบทอดกันมา ดังที่ บัวผัน สุพรรณยศ (2535) ได้ให้คำอธิบายเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเริ่มจากกลุ่มคนที่คิดขึ้นเพื่อร้อง เพื่อเล่น เพื่อหยุดพัก จากการประกอบอาชีพ เป็นการผ่อนคลายโดยอัตโนมัติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจ ของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์สุดา อิมใจ (2555) ศึกษาการอนุรักษ์และพัฒนาเพลงพื้นบ้านภาคกลางเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมพบว่า เพลงพื้นบ้านภาคกลาง มีทั้งที่มีความเป็นมาจากวิถีชีวิตในชุมชน ได้รับการถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญแบบครูพักลักจำ การสืบทอดการแสดงจากรุ่นสู่รุ่นการรวมกลุ่มของคนในชุมชน และการสืบทอดในระบบ การศึกษา

ในด้านสภาพปัญหาของการแสดงพื้นบ้านสุพรรณบุรี พบว่า เพลงพื้นเมืองสุพรรณบุรีกำลังหายไป เช่นเดียวกับการแสดงพื้นบ้านอื่นๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยโดยเฉพาะปัจจุบันที่เป็นสังคมข้ามวัฒนธรรม ทำให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไป เช่นเดียวกับที่ บัวผัน สุพรรณยศ (2535) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสรรค์และสืบทอดเพลงอีแซว ส่วนใหญ่เกิดจากตัวศิลปินและค่านิยมของคนในสังคม และงานวิจัยของ ทิพย์สุดา อิมใจ (2555) ที่พบว่า ปัญหาการอนุรักษ์และพัฒนาเพลงพื้นบ้านภาคกลางเกิดจาก

ปัญหาเกี่ยวกับความนิยมของคนดู ปัญหาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้ามาของสื่อสมัยใหม่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวศิลปิน ได้แก่ รายได้จากการแสดงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ศิลปินไม่มีผู้สืบทอด และปัญหา เกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการสืบทอดการแสดงพื้นเมืองนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญ และมีการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมที่ถูกต้อง จากครูเพลงที่มีชื่อเสียงของสุพรรณบุรี รวมทั้งให้ได้มีการปฏิบัติจริง มีเวทีให้แสดงอย่างต่อเนื่อง ได้รับการยอมรับชื่นชมจากสังคม ซึ่งมีความสำคัญทำให้เกิดการเรียนรู้ การสืบทอดทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของบุปผาชาติ อุบลรัตน์รากร (2552) ที่ศึกษาการแสดงโนราภาคใต้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแสดงโนราควรจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและหลักสูตรระดับปริญญาตรี และประจักษ์ ไม้เจริญ (2552) ได้ศึกษาการอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบการแสดงหุ่นกระบอกพื้นบ้านภาคกลางเพื่อเพิ่มมูลค่าทางศิลปะการแสดงพื้นบ้าน พบว่าควรบรรจุไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาและมหาวิทยาลัย ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้เรื่องการแสดงหุ่นกระบอก โดยจัดทำเป็นเทปบันทึกภาพการแสดงหุ่นกระบอกอย่างถูกต้องและมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามรูปแบบ บันทึกการแสดงหุ่นกระบอกอย่างสมบูรณ์ลงบนแผ่นซีดีศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลด้านการแสดงหุ่นกระบอก พร้อมทั้งจัดทำเป็นหนังสือและข้อมูลทางวิชาการออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดและท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญและมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสืบทอดการแสดงพื้นเมืองในเทศกาลต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีพื้นที่ในการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในโอกาสต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการสืบทอดการแสดงพื้นเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป

2. หน่วยงานในระดับนโยบาย กระทรวงวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณสำหรับท้องถิ่น ในการส่งเสริมสนับสนุนการแสดงพื้นบ้านในหลายๆ รูปแบบ เชื่อมโยงกับสถานศึกษาให้การสนับสนุนเยาวชน ทั้งในด้านการฝึกอบรมและการมีเวทีแสดงต่อสาธารณชน

3. สถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนทั้งในรายวิชา หรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้มีการฝึกอบรมถ่ายทอดการแสดงพื้นบ้าน ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงอย่างต่อเนื่อง

4. ผู้ปกครอง ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงพื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- ทรงศิริ สาประเสริฐ. (2552). **ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ การศึกษาต่อเนื่อง.
- บัวผัน สุพรรณยศ. (2535). **วิเคราะห์เพลงอีแซว**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์สุดา อิมใจ. (2555). **การอนุรักษ์และพัฒนาเพลงพื้นบ้านภาคกลางเพื่อการสืบสานวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุปผชาติ อุปลัมภนรากร. (2552). **โนรา : การอนุรักษ์การพัฒนาและการสืบสานศิลปะการแสดงภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประจักษ์ ไม้เจริญ. (2552). **การอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบการแสดงหุ่นกระบอกพื้นบ้านภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **รายงานวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.